

Рекомендації вчителям

Правила, яких має дотримуватися вчитель щодо невстигаючих учнів

Не ставте невстигаючого учня в несподівану ситуацію «запитання — відповідь»; дайте учневі можливість підготуватися та обміркувати відповідь.

Бажано, щоб учень відповідав не усно, а письмово.

Засвоєння великого за обсягом, різноманітного складного матеріалу не давайте відразу; розділіть його на окремі інформаційні шматки і подавайте поступово, в міру засвоєння.

Не примушуйте невстигаючих учнів відповідати новий, тільки-но засвоєний на уроці матеріал; відкладіть опитування на наступний урок, дайте учневі можливість опрацювати його вдома.

Шляхом правильної тактики опитувань і заохочень (не лише оцінкою, а й зауваженнями типу «відмінно», «молодець», «розумниця» тощо) формуйте в учня впевненість у власних силах, у своїх знаннях, у можливості вчитися; ця впевненість допоможе учневі в екстремальних, стресових ситуаціях іспитів, контрольних, олімпіад тощо.

Тактовно оцінюйте невдачі учня, адже він сам дуже болісно їх сприймає.

Під час підготовки відповіді давайте час для перевірки та виправлення написаного.

Якомога менше відволікайте учня, його увагу, створюйте спокійну, а не неврозну обстановку.

Кодекс честі вчителя

Учителем може бути кожен, хто не дозволяє собі негідних вчинків.

Кожен кандидат на посаду вчителя зобов'язаний пройти тестування на:

фахову придатність;

компетентність з обраного предмету;

психічні, моральні та етичні якості;

комунікабельність;

На вільні вакансії приймаються кандидати, які пройшли конкурсний відбір у відповідному навчальному закладі.

Права та обов'язки вчителя (передбачені нормами моралі)

Учитель має право:

на свободу совісті, інформації;

на вільне висловлювання власних поглядів і переконань відповідно до морально-етичних норм;

на захист фахової честі та гідності;

на підвищення кваліфікації;

Обов'язки вчителя (основні моральні якості вчителя)

Бути чесним порядним.

Уникати всього, що може зашкодити власному авторитетові.

Любити своїх учнів, сприяти їхньому інтелектуальному та моральному становленню, у кожному бачити особистість.

Об'єднувати суспільні інтереси з інтересами кожного, щоб турботи колективу стали особистими турботами кожного.

Бути гуманістом. (Гуманізм — ставлення до людини як до вищої цінності на землі.)

Щиро цікавитися справами іншої людини, бути доброзичливим, допомагати порадою, співчувати горю, визнавати право кожного на щастя.

Виховувати в собі доброту, чуйність, сердечність, ввічливість, шляхетність, делікатність, самовідданість, вимогливість до себе.

Любити батьківщину.

Доводити це результатами власної праці.

Мати почуття власної гідності. (Гідність учителя — шанування власних чеснот за поважного ставлення до чеснот навколишніх).

Шанобливо ставитись до учнів, колег, батьків.

Дотримуватись моральних та етичних норм суспільства, свого колективу (Моральність —

внутрішні та духовні якості, якими керується людина, етичні норми; правила поведінки, обумовлені якостями. Мораль — моральні норми поведінки, стосунків, а також сама мораль).

Ефективно використовувати науковий потенціал для вирішення освітніх і виховних завдань.

Удосконалювати теоретичні знання та практичні навички педагогічної майстерності, зокрема

норм моралі.

Учитель не має права:

Принижувати честь і гідність учнів і колег.

Виявляти ненависть до учнів і колег.

Зневажати інші народи та культури.

Залучати дітей до праці, яка непередбачена загальноосвітніми програмами, навчальним планом і статутом школи.

Визначити навчальні навантаження, які перевищують норми, затверджені органами охорони здоров'я.

Зазіхати на гідність учителя, учня, батька. (Почуття власної гідності — визнання своїх позитивних якостей, скромність)

Що треба знати про дезадаптацію учнів

АДАПТАЦІЯ – існування організму в мінливих умовах.

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ передбачає:

- 1) Адекватне сприйняття оточуючого світу.
- 2) Адекватну систему відносин і спілкування з оточуючими.
- 3) Здатність до праці, навчання відпочинку.
- 4) Здатність до самообслуговування, самоорганізацію.
- 5) Адаптивність поведінки в результаті очікувань інших.

ШКІЛЬНА ДЕЗАДАПТАЦІЯ - з цим поняттям пов'язують відхилення у навчальній діяльності, утруднення у навчанні, конфлікти з однокласниками, неадекватну поведінку.

Звідси результат об'єктивних утруднень, небажання відвідувати школу. Цілком природно, що подолання тієї чи іншої форми дезадаптивності повинне бути спрямоване на усунення причин, що її викликають. Дитина потрапляє в нову соціальну групу. Ситуація нового, невідомого для неї є в деякій мірі тривожною. Дитина переживає емоційний дискомфорт, перш за все через невизначеність щодо вимог вчителів, про умови навчання, цінностей поведінки в колективі. Такий стан можна назвати станом внутрішньої напруги, настороженості, слабкої здатності у вирішенні інтелектуальних питань. Неможливо говорити про адекватне сприйняття дитиною оточуючого світу, через призму власної тривоги. Все це ускладнює весь навчально-виховний процес, продуктивність праці на уроці стає проблемною. Навіть потенційний відмінник може стати відстаючим в умовах дезадаптації. Не менш важливим є процес адаптації вчителя, якщо вчитель не знає своїх учнів, він не може успішно організувати їх самообслуговування, індивідуалізувати, диференціювати навчання. І не має значення яким чином розпочався навчальний рік в школі, процес адаптації все одно йде. Питання в тому, скільки часу, і на скільки ефективно. Суть адаптаційного періоду в школі полягає в тому, щоб створити неминучий процес адаптації більш інтенсивнішим. Ефективність процесу шкільної адаптації значною мірою визначає успішність навчальної діяльності, збереження фізичного і психічного здоров'я дитини. Саме у цьому є суть адаптаційного періоду в школі.

ДЕЗАДАПТОВАНІСТЬ. ПРИЧИНИ ШКІЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ.

ДЕЗАДАПТОВАНІСТЬ – не процес, а стан, що виникає від незадоволення основних потреб у результаті використання неадекватних способів поведінки.

Дезадаптованість учнів приводить до неадекватної, погано контрольованої поведінки, конфліктних стосунків, проблеми у навчальній діяльності.

Причини шкільної дезадаптації різні: низький рівень розвитку загально-розумових здібностей, високий ступінь емоційної нестійкості, не сформованість мотиваційної сфери, високий рівень домагань на тлі низьких можливостей, характерологічні особливості, незрілість психіки, особливості сімейного виховання, стиль керівництва педагогів. При цьому виникає загроза появи неврозів, психопатій. Аналіз таких ситуацій підштовхує до створення необхідних умов перехідного адаптаційного періоду не тільки для дітей першокласників, а й для дітей, що потрапляють в умови новостворених колективів, нових форм занять

Шкільна дезадаптація є симптомом ускладнень або неможливості подальшого розвитку дітей в умовах, що склалися. Саме тому велика увага приділяється учням 5-х класів, що зіштовхуються з проблемами адаптації і потребують участі компетентних дорослих у безболісному проходженні саме адаптаційного періоду, якого неможливо уникнути, саме за умов, що склалися при переході з початкової ланки, у якій діти навчалися чотири роки, у середню з новими більш дорослими вимогами і правилами навчання.

Для ефективності адаптаційного періоду і уникнення дезадаптації дітей 5-х класів необхідно враховувати особливості підліткового віку. Підлітковий вік деякі науковці називають біологічним дозріванням і соціальною затримкою. Молодшим шкільним віком закінчується епоха дитинства (10-11 років). Починається з перебудови всього організму – дія статевих гормонів. Ця перебудова не співпадає з соціальним дозріванням. Криза переміщається на кінець підліткового віку при переході до юнацького. У підлітків виникають нові фізіологічні відчуття. Може виникнути аутизм-орієнтація на внутрішню картину світу, зосередження на самому собі, відбувається підйом соціальної активності (пошук спілкування, тісні дружні зв'язки, романтична закоханість). В підлітків спостерігається посилення конформізму – прагнення бути як всі з однієї сторони, а з іншої відрізнятись. З'являється потреба в самоствердженні, демонстрація незалежності. Ранній підлітковий вік характеризується загостренням почуттів, а світ людських відносин не викликає таких емоцій, як предметність світу. Недостатність уваги зі сторони дорослих робить особистий світ підлітка соціально вузьким. В зв'язку з формуванням рефлексії дитина особливо чутлива до безтактовності дорослої людини. Частіше всього ми спостерігаємо у підлітковому віці авторитарний стиль спілкування в системі Дорослий-Підліток. Біологічні фактори мають великий вплив на психологічний розвиток підлітка. Змінюється збудливість нервових процесів, в наслідок цього виникають неадекватні реакції. Значно збільшується кількість

немотивованих, грубих афективних вчинків, дівчатка можуть змінюватися в емоційному плані – вони стають більш плаксиві. Формується статевий потяг. В соціальному відношенні підліток починає активно входити в світ дорослих. З'являються авторитетні дорослі, змінюється оцінка особистості. Дорослі часто з запізненням фіксують нові зміни, збільшується кількість негативних оцінок. В мотивах спілкування переважає потреба отримати підтримку зі сторони дорослого. Основні потреби пов'язані з успішністю у школі. Але в той же час часто трапляється погіршення результатів навчання. В зв'язку з цим змінюються відношення з батьками.

Американський психолог Адлер стверджував, що 30% підлітків мають труднощі у спілкуванні з батьками, 70% переживають ці стосунки, 20% вступають у конфліктні стосунки, 10% дітей протестують, частіше покидаючи рідну домівку. Зростає потреба у спілкуванні з однолітками. Часто дівчата-підлітки переживають почуття самотності, і в зв'язку з цим час-то не можуть залишатися наодинці з собою. Вчені вважають, що підлітковий вік характеризується вакуумом мотивації, але водночас вона характеризується прагненням до самоствердження.

Криза підліткового віку Підлітковий вік часто називають "критичним". У психології критичними називають такі періоди розвитку, коли організм має підвищену сензитивність (чутливість) до якихось певних зовнішніх і внутрішніх впливів, дії яких саме в цей (і ні який інший) період розвитку мають особливо важливі, безповоротні наслідки. Такі періоди часто супроводяться психологічною напруженістю, перебудовою. У психології вони мають назву "вікових криз". Це складні стани, які характеризуються більш-менш вираженою конфліктністю. Вони є істотними, статистично нормальними, тривають не довго за часом (до року). Їх називають нормативними життєвими кризами, на відміну від "ненормативних" – таких, як невротичні які мають в основі випадкові, особливі обставини (наприклад смерть батьків).

Нормативна криза підліткового віку відрізняється від інших криз (1,3 і 7 років) більшою тривалістю за часом і силою. Їх проявами є бурхливі негативні реакції з приводу будь-яких дій дорослих. Якщо такий стан триває надто довго і бурхливо, це може вказати шкільному психологу на наявність "ненормативної" кризи у підлітків. Якщо дорослі чуйно ставляться до підлітків, знають, розуміють і враховують їхні вікові особливості, то можливий так званий безкризовий розвиток дитини, тобто криза проходить у згладженій, не агресивній формі.

Підлітковий вік у своїх проявах не однорідний і має певні етапи. Так, деякі психологи (наприклад, Шерлота Блер) вбачають у підлітковому віці дві фази – негативну і позитивну. Вік негативної фази у дівчаток припадає приблизно на 11-13 років, а у хлопчиків – на 14-16.

Негативна фаза характеризується почуттям тривоги, занепокоєності, роздратованістю, диспропорцією у психічному та фізичному розвитку, агресивністю і т.д. Це період внутрішнього метушіння, суперечливих почуттів, абстрактного бунту, меланхолії та зниженої працездатності.

Позитивна фаза настає поступово. Її прояв можна побачити у почутті єдності з природою, в умінні по-новому сприймати мистецтво. З'являється новий світ цінностей, по-треба в інтимно-особистісному спілкуванні, коханні, мріях.

У психології існує розподіл на молодший і старший підлітковий вік. Вони мають певні розбіжності. Так для молодшого підлітка новоутворенням є здатність до ідентифікації, для старшого – почуття самостійності і перше кохання.

У підлітковому віці відбувається бурхлива взаємодія, взаємопроникнення зовнішнього-го середовища і внутрішнього світу дитини. У процесі цієї взаємодії йде розвиток самосвідомості підлітка. У зв'язку з цим для нього стає можливим більш глибоке і широке розуміння інших людей. Соціальний розвиток, що приводить до утворення особистості, набуває у самосвідомості опору для свого подальшого розвитку.

Адаптаційний період в школі передбачений для створення позитивної благополучної атмосфери, прийняття дітьми і вчителем один-одного і пошук оптимальної для кожного позиції нової ситуації.

Адаптаційний період в школі полягає в тому, щоб створити неминучий процес адаптації більш інтенсивнішим. Ефективність якого значною мірою визначає успішність навчальної діяльності, збереження фізичного і психічного здоров'я дитини.

